

Solkein kalastuskunnan lausunto eräistä kalastusrajoituksista Saimaalla vuosina 2026–2031

Solkein kalastuskunta kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksensä valtioneuvoston asetuksen luonnoksesta VN/4037/2026. Kalastuskunta haluaa lausunnossaan tuoda esiin periaatteellisen kannan.

Lausunnon pääviesti on kokonaisuudessaan seuraava:

Esitetty Saimaan kalastusrajoitusalueen laajentaminen ja osa pyydyksiä koskevista määräyksistä ovat tarpeettomia. Suojelun tulee jatkua ensisijaisesti vapaaehtoiisiin sopimuksiin, paikalliseen yhteistyöhön ja nykyisten todistetusti toimivien rajoitusten ylläpitoon perustuen. Osa tämänhetkisistä rajoituksista on myös luonteeltaan sellaisia, että niistä tulisi luopua.

1. Rajoitusalueen kasvattaminen ei ole perusteltua – norppakanta kasvaa jo nykyisellä mallilla

Asetusluonnos esittää rajoitusalueen laajentamista. Tälle alueen laajentamiselle ei ole esitetty mitään sellaista, mikä oikeuttaisi lisäkiristyksiä.

1.1 Norppakannan vahva ja pitkäaikainen kasvu on kiistaton tosiasia

Hankeraportin mukaan saimaannorppakanta on kasvanut noin 240 yksilöstä noin 530 yksilöön 2000–2025, ja kasvu on ollut tasaisen myönteistä 17 vuoden ajan. Lisäksi viiden vuoden keskimääräinen kannan kasvunopeus on pysynyt 2,7–6,6 % välillä, mikä vastaa suojelustrategian tavoitetta.

1.2 Syntyvyys on korkeampi kuin koskaan aiemmin

Vuonna 2025 havaittiin 113 syntynyttä kuuttia, mikä on yli kaksinkertainen määrä 2000-luvun alkuun verrattuna. Korkea syntyvyys on suora osoitus pesinnän onnistumisesta, mikä taas kertoo, että nykyinen suojelu on tällaisenaan toimiva.

1.3 Pyydyksuolleisuus on historiallisen alhaista

Raportin mukaan:

- Vuosina 2021–2025 ei havaittu yhtään aikuisen norpan kuolemaa kalanpyydyksiin rajoitusalueella.
- Kokonaiskuolleisuus pyydyksiin on laskenut 1 prosenttiin kannan koosta (2020–2024)

Tämä on vahvaa näyttöä siitä, että nykyiset rajoitukset ja vapaaehtoinen sopimusjärjestelmä toimivat paremmin kuin koskaan.

Rajoitusalueen kasvattaminen ei perustu norppakannan tarpeisiin. Norppa voi hyvin nykyjärjestelmän puitteissa, eikä lisäsääntely vahvista tätä kehitystä.

2. Osa teknisistä pyydysmääräyksistä on vaikutuksiltaan epäselviä.

Asetusluonnos sisältää yksityiskohtaisia vaatimuksia mm. verkkojen lankavahvuuksista ja ankkuroinnista.

Hankeraportin ja ministeriön muistion perusteella nämä toimet ovat vailla selkeää vaikutusarviota ja aiheuttaisivat merkittäviä kustannuksia ja käytännön ongelmia.

2.1 Lankavahvuusvaatimuksille ei ole tutkimuksellista perustaa

Asetusluonnos esittää lankavahvuusrajoituksia, joiden hyödyistä norpan suojelulle ei esitetä konkreettista näyttöä. Samaan aikaan hankeraportti ja muistio kuvaavat, että ohuet langat:

- Repeytyvät helpommin.
- Lyhentävät pyydysten käyttöikää.
- Lisäävät kustannuksia ja muovijätettä.

2.2 Ankkurointivaatimus on epäselvä ja käytännössä valvontakelvoton

Hankeraportti kuvaa, että ankkurointia koskeva sääntely on käytännössä erittäin vaikeaa määritellä ja valvoa:

- Vaatimuksia verkon kireydestä tai painojen määrästä ei voida määritellä yksiselitteisesti.
- Kalastajien tavat ankkuroida verkot vaihtelevat alueen ja syvyyden mukaan.
- Ankkuroinnin ei ole osoitettu vähentävän norppakuolemia.
- Lisäksi Itä-Suomen elinvoimakeskus (entinen Pohjois-Savon ELY-keskus) on 8.1.2026 MMM:lle luovuttamassaan lausunnossa esittänyt, että määräyksestä verkkojen ankkuroinnista molemmista päistä avoveden aikana luovuttaisiin.

Tekniset lisäkiristykset tuottavat paljon haittaa ja vain rajatusti hyötyä. Ne heikentävät sääntelyn hyväksyttävyyttä ilman, että ne parantavat norpan suojelua.

3. Vapaaehtoisuuteen perustuva suojelumalli on tutkitusti toimivin

Hankeraportti vahvistaa, että suojelun jatkuva parantuminen perustuu:

- vapaaehtoiisiin sopimuksiin
- paikallisten toimijoiden sitoutumiseen
- yhteistyöhön viranomaisten kanssa

Muistion mukaan vapaaehtoiset sopimukset ovat olleet keskeinen keino vuosittaisessa reagoinnissa uusiin pesäpaikkoihin ja rajoitusrajojen hienosäätöön.

Perustuslakivaliokunnan tulinnan mukaan asetuksen ei tule syrjäyttää 60 §:n vapaaehtoisia sopimuksia, ja sääntelyn laajentaminen niiden päälle on yhdentekevää ja lain hengen vastaista

Vapaaehtoinen sopimusmalli on sekä tuloksellinen että paikallisesti hyväksytty. Lisäsääntely vaarantaa tämän hyväksyttävyyden, ja siten myös suojelun pitkäaikaisen vaikuttavuuden.

Solkein kalastuskunta esittää tiivistettynä seuraavan:

1) Rajoitusalueen kasvattaminen on perusteetonta

- Norppakanta kasvaa vahvasti nykyisellä mallilla, eikä lisäalueille ole tarvetta.

2) Tekniset lisärajoitukset (lankavahvuudet, ankkurointi) ovat huonosti perusteltuja

- Etenkään ankkuroinnin vaikutuksia ei ole osoitettu, mutta sen käytännön ongelmat ovat selviä.

3) Vapaaehtoinen sopimusmalli on tutkitusti toimiva ja paikallisesti hyväksytty

- Sitä tulee tukea ensisijaisen suojelumekanismina, ei sivuuttaa.

4) Suojelun on jatkuttava yhteistyön ja kohdennettujen toimien kautta, ei uusien laajennettujen kieltojen avulla

- Kokonaisuutena lisäsääntely heikentää järjestelmän hyväksyttävyyttä ja voi kääntyä itseään vastaan.

Lopullinen yhteenveto

Nykyinen suojelujärjestelmä, rajoitukset + vapaaehtoiset sopimukset toimivat. Norppakanta kasvaa. Sivusaaliskuolleisuus on kaikkien aikojen matalin. Alueellinen lisäsääntely ei paranna tilannetta vaan päinvastoin heikentää yhteistyön perustaa. Siksi Solkein kalastuskunta vastustaa rajoitusalueen kasvattamista ja tiettyjä teknisiä pyydysvaatimuksia. Strategisesti kestävä ja tuloksekas suojelu perustuu vapaaehtoisuuteen, yhteistyöhön ja nykyisten toimien jatkamiseen.